

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) [www. economy.nayka.com.ua](http://www.economy.nayka.com.ua) | № 2, 2021 | 25.02.2021 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.2.82](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.2.82)

УДК 339.9

*О. В. Пащенко,
к. е. н., доцент кафедри міжнародної економіки і світових фінансів,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
ORCID ID: 0000-0002-9439-5247*

*К. В. Стоянова,
магістрант кафедри міжнародної економіки і світових фінансів,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
ORCID ID: 0000-0002-7869-4677*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ МЕТАЛОПРОДУКЦІЄЮ З КРАЇНАМИ ЄС

*О. Pashchenko
PhD in Economics,
Associate Professor of the Department of International Economics and World Finance,
Oles Honchar Dnipro National University
K. Stoianova
Master's student of the Department of International Economics and World Finance,
Oles Honchar Dnipro National University*

CURRENT TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S FOREIGN TRADE IN METAL PRODUCTS WITH EU COUNTRIES

В статті розкрито особливості зовнішньої торгівлі України металопродукцією з країнами ЄС. Було проведено комплексний аналіз динаміки, визначено проблеми та перспективи зовнішньої торгівлі України металопродукцією з країнами ЄС. Встановлено, що металопродукція має декілька видів, багато підвидів та типів, основними з яких є сортовий, листовий, фасонний прокат, труби та метизи. Визначено, що Україна та ЄС з 2014 р. налагодили тісні зв'язки у зовнішній торгівлі, особливо металопродукцією. Зараз ЄС є основним торговим партнером України. Посприяла цьому Угода про асоціацію між Україною та ЄС, яка була ратифікована у 2017 р. Встановлено, що існує велика кількість внутрішніх та зовнішніх чинників, які впливають на обсяги торгівлі між Україною та ЄС. Серед внутрішніх було виділено такі, як знищення виробничої бази металургії та пов'язаних галузей, спричинених військовими діями на Сході України, високий рівень невизначеності щодо майбутнього важкої промисловості, знецінення національної валюти, фінансова нестабільність, загроза блокування доступу до портів Маріуполя та Бердянська в Азовському морі для потреб зовнішньої торгівлі. Серед зовнішніх – зростаюча кількість конкурентів (як національних, так і з третіх країн) та протекціонізм, що діє на ринку ЄС. Останній обмежує торгівлю шляхом квотування та введення додаткових мит на імпорт, в тому числі антидемпінгових. Розглядаючи перспективи торгівлі металопродукцією між Україною та країнами ЄС, варто враховувати низку факторів, які прямо або опосередковано впливають на цей процес, навіть якщо цей зв'язок не є очевидним. Було

виділено позитивні та негативні фактори, котрі у майбутньому можуть впливати на торгівлю металопродукцією між Україною та ЄС. Серед позитивних було встановлено наступні: зростання світових цін на металопродукцію, популяризація у ЄС електромобілів та збільшення їх виробництва, досягнення домовленості між США та Китаєм, закінчення строку дії поточних мит, розвиток галузей-споживачів металопродукції у ЄС, модернізація виробництва та устаткування в Україні. Серед негативних факторів було виділено такі: падіння цін на нафту, глобальне перевиробництво металопродукції, занепад української сталеливарної промисловості, збільшення виробництва та обсягів торгівлі металопродукцією з ЄС країнами-конкурентами.

The article reveals features of Ukraine's foreign trade in metal products with EU countries. Based on the research, a comprehensive approach to the analysis of the dynamics, problems and prospects of Ukraine's foreign trade in metal products with EU countries were identified. It is determined that metal products have several types, many subspecies and types. The main types of metal products are varietal, sheet, shaped products, pipes and hard ware. It is determined that Ukraine and the EU have established close ties in foreign trade since 2014 especially in metal products. The EU is now Ukraine's main trading partner. The Association Agreement between Ukraine and the EU, which was ratified in 2017, contributed to this. There are lots of factors which affect the volume of trade between Ukraine and the EU, they are both internal and external. Among the internal ones: the destruction of the metallurgical production base and related industries caused by hostilities in eastern Ukraine, high level of uncertainty about the future of heavy industry, the devaluation of the national currency, financial instability, threat of blocking access to Mariupol and Berdyansk ports in the Sea of Azov for needs in foreign trade. External ones are: growing number of competitors (both domestic and third-countries) in the EU market and protectionism operating in the EU, which restricts trade through quotas and imposition of additional import duties, including anti-dumping. When considering prospects for trade in metal products between Ukraine and the EU, a number of factors should be considered that directly or indirectly affect this process, even if this connection is not obvious. In economics, everything is interconnected. Positive and negative factors that may affect trade in metal products between Ukraine and the EU in the future were identified. Among the positives are: rising world prices for metal products; popularization of electric cars in the EU and increase of their production, reaching an agreement between the USA and China; expiration of current duties; growth of metal-consuming industries in the EU; modernization of production and equipment in Ukraine. Among negative factors are the following: falling oil prices; global overproduction of metal products; the decline of the Ukrainian steel plant; competing countries are gradually increasing their production of metal products and the volume of trade in the EU.

Ключові слова: зовнішня торгівля металопродукцією; експорт; імпорт; виробництво металопродукції; Європейський Союз.

Keywords: foreign trade in metal products; export; import; production of metal products; The European Union.

Постановка проблеми. Зовнішня торгівля металопродукцією з країнами ЄС – це специфічний сектор економіки держави, суб'єктами якого сьогодні є підприємницькі структури, пов'язані з реалізацією товарів на європейському ринку. Після подій 2014 р. між Україною та Росією вектор української торгівлі металопродукцією змістився в сторону ЄС, а Угода про асоціацію стала ключовою подією у визначенні напрямку економічного розвитку країни. При цьому Угода про ЗВТ+ вступила в силу у вересні 2017 р. і стала вражаючим підтвердженням м'якої сили ЄС.

Варто зазначити, що Україна входить до десятки світових лідерів виробництва металопродукції, що, безумовно, має великий вплив на економічний потенціал країни. Однак зараз Україна децю здає позиції лідера, що викликано, зокрема, скороченням виробничих потужностей. Важливу роль грає також низький рівень модернізації виробництва металопродукції. Іншим важливим фактором є те, що Україна, у зв'язку з окупацією

Донецької та Луганської областей, втратила велику кількість промислових центрів, в тому числі з виробництва металопродукції. Натомість, європейська металургія є світовим лідером в галузі інновацій та екологічної стійкості.

На даний момент конкурентоспроможність українських підприємств в умовах динамічного розвитку світового ринку металопродукції є актуальною проблемою. Нестабільна політична ситуація, економічний занепад не дають можливості звернути увагу на відтік кваліфікованих кадрів, уповільнення науково-технічних досліджень, невідповідність якості продукції міжнародним стандартам – все це викликає втрату конкурентних позицій підприємств України на зовнішньому ринку.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблематику розвитку даної галузі та розкриття проблем реалізації продукції на ринку ЄС висвітлено у роботах таких вчених і фахівців, як: О. І. Амоша [1], В. П. Вишневський [2], В. Л. Дикань [3], М. І. Звіряков [4], Ю. В. Кіндзерський [5], А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник [6], І. В. Скорнякова [7], М. М. Якубовський [8] та ін. Однак, невирішеними залишаються питання особливостей та перспектив розвитку зовнішньої торгівлі металопродукцією України з ЄС.

Метою статті є дослідження сучасних тенденцій та виявлення проблем розвитку зовнішньої торгівлі України металопродукцією з країнами ЄС.

Виклад основного матеріалу. Для України відкриття європейського ринку і підписання Угоди про асоціацію з ЄС має безумовне значення і є необхідною умовою для забезпечення її подальшої інтеграції в глобальний економічний простір. В якості умов успішної інтеграції економіки України у світове співтовариство виступає рішення комплексу проблем, ключова серед яких – забезпечення позитивних зрушень у структурі національної економіки та проведення відповідних структурних реформ.

На сьогоднішній день економічна інтеграція України характеризується відсутністю широких виробничо-технологічних зв'язків з країнами ЄС, через що експорт України представлений переважно продукцією з низьким ступенем обробки. У той же час в Україну з країн ЄС імпортується готова продукція, в тому числі, яка має більш високу додану вартість. Саме тому визначальним для України є не тільки розширення доступу до європейських ринків, але і використання отриманих від підписання Угоди можливостей для реформування та підвищення конкурентоспроможності національної економіки, що має забезпечити зростання експорту українських високотехнологічних товарів, формування умов для зростання заробітної плати працівників на основі підвищення продуктивності праці і, таким чином, зростання споживчого попиту на внутрішньому ринку.

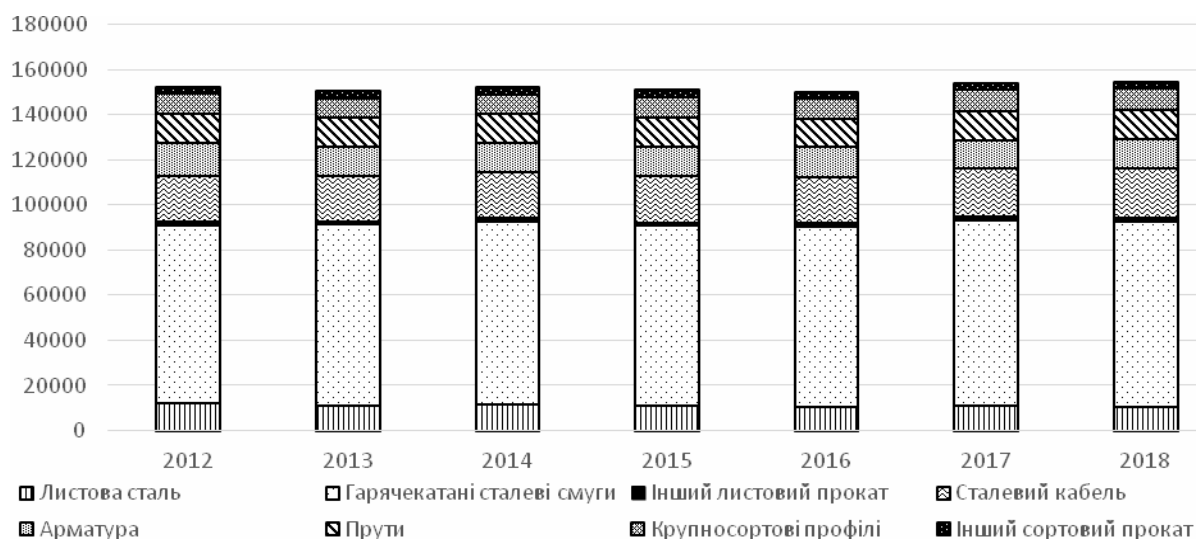
Україна є одним з найбільших торгових партнерів ЄС у сфері металопродукції. Завдяки унікальним властивостям заліза, а також сплавів на його основі, сучасні виробники випускають досить широкий спектр металопродукції, які знаходять застосування у різних сферах життя. Особливо важливе значення металопродукція має в будівництві, транспорті тощо. Для кожної з цих сфер була розроблена своя, специфічна металопродукція.

Металопродукцію можна поділити на два види – гарячий та холодний прокат. І гарячекатана, і холоднокатана сталь використовується для виготовлення листового металу. Холоднокатана сталь дозволяє виробляти більш тонкі сталеві листи, які застосовуються в різних сферах виробництва і будівництва, а також в якості металопродукції для харчової промисловості. У той час як, сталь гарячої прокатки широко використовується у виробництві залізничних рейок і металоконструкцій балок, які використовуються в будівництві швидкокомтованих будівель і споруд [9].

Холоднокатана сталь виробляється при кімнатній температурі, тому немає ніякої необхідності турбуватися про дотримання розміру, форми або зовнішнього вигляду металовиробів. Це високоякісна металопродукція, яка ефективно використовується в різних сферах життя і діяльності людини.

Загалом гарячий прокат поділяється на листовий та сортовий прокат. До листового прокату відноситься листовая сталь, гарячекатані сталеві смуги та інші види. До сортового прокату відноситься сталевий кабель, арматура, пруті, крупносортові профілі та інші види.

Розглянемо детальніше обсяги виготовлення гарячого прокату у країнах ЄС. З рис. 1 бачимо, що з гарячого прокату у країнах ЄС найбільше виробляється гарячекатаних сталевих смуг. У 2018 р. цей показник сягнув максимального значення – 82,1 млн т. Мінімальні обсяги виготовлення гарячекатаних сталевих смуг протягом досліджуваного періоду припадають на 2012 р. – 78,7 млн т.

Рис. 1. Обсяги виготовлення гарячого прокату у країнах ЄС протягом 2012-2018 рр., тис. т [10]

Якщо розглядати окремо сортовий прокат, то найбільше виготовляється прутів та арматури. У 2012 р. було виготовлено 14,6 млн т арматури, що є максимальним значенням показника за досліджуваний період. Найбільші обсяги виготовлення прутів спостерігалися у 2014 р. та 2018 р. – по 13 млн т.

Розглянемо також холодний прокат, котрий також виробляється у країнах ЄС у великих обсягах (табл. 1), і, який поділяється на оцинкований, з органічним покриттям та холоднокатану плоску сталь.

Таблиця 1.

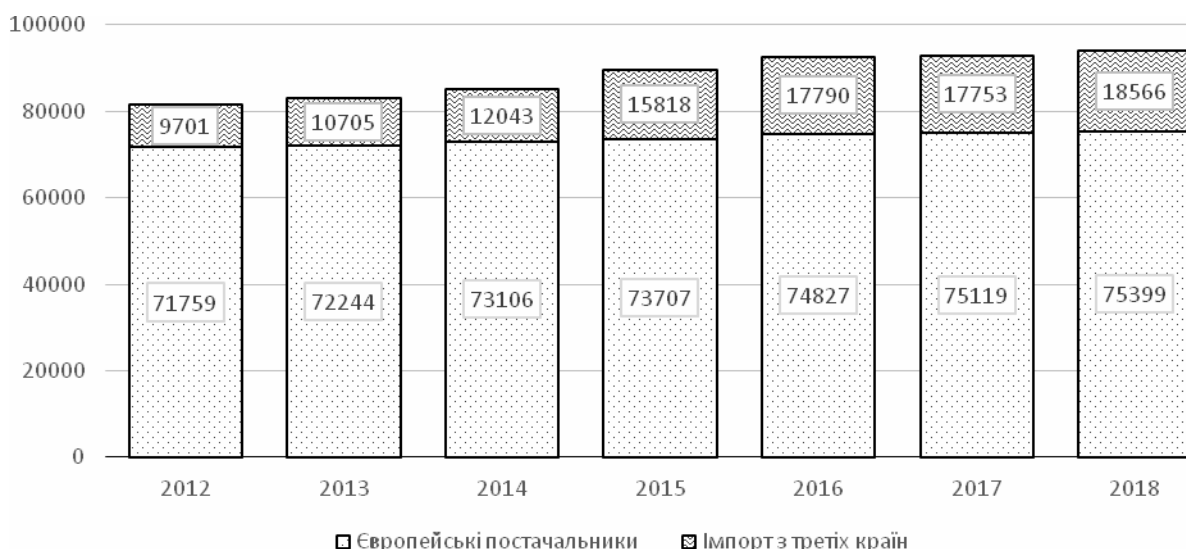
Обсяги виготовлення холодного прокату у країнах ЄС протягом 2012-2018 рр., тис. т [10]

№	Вид холодного прокату	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1.	Холоднокатана плоска сталь	42414	43502	44649	44780	45321	46426	45487
2.	Оцинкований	23992	25009	26786	27299	27398	28116	27691
3.	З органічним покриттям	4318	4484	4569	4575	4872	4994	4929
	Всього	66406	68511	71435	72079	72719	74542	73178

З табл. 1 бачимо, що з холоднокатаного прокату у країнах ЄС найбільше виробляють холоднокатану плоску сталь. Максимальне значення показника було досягнуто у 2017 р., коли обсяг виробництва становив 46,4 млн т. Найменше значення показника було у 2012 р. – 42,4 млн т. Також у 2012 р. спостерігалися найменші обсяги виготовлення оцинкованого прокату та прокату з органічним покриттям – 23,9 та 4,3 млн т відповідно. Натомість, 2017 р. виявився найпродуктивнішим у виготовленні не лише холоднокатаної сталі, а і холодного прокату загалом.

Таким чином, європейський ринок металопродукції є досить масивним. У країнах ЄС виробляється достатня кількість прокату для задоволення власних потреб, окрім того з імпортованої сировини також створюються металовироби для внутрішнього споживання.

На прикладі листового прокату, який складає 60,1% виробництва металопродукції у ЄС, можна побачити пропозицію металопродукції на ринку ЄС та оцінити обсяги власного виробництва та імпорту з третіх країн (рис. 2).

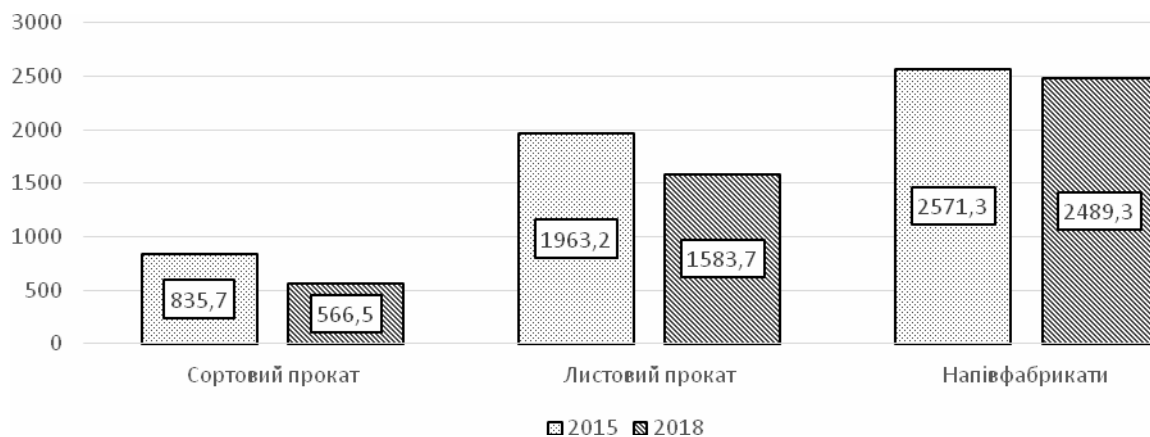

Рис. 2. Пропозиція листового прокату на ринку ЄС у 2012-2018 рр., тис. т* [10]

Майже 20% пропозиції листового прокату на ринку ЄС складає імпортна продукція. Більше 80% на ринок постачають внутрішні європейські виробники. Протягом усього досліджуваного періоду обсяг пропозиції листового прокату від європейських постачальників залишається майже на однаковому рівні. Проте, включно з 2015 р. частка імпорту у пропозиції на ринку країн ЄС значно зростає.

Щоб дослідити динаміку експортно-імпортних операцій, пропонуємо розглянути наступні види металопродукції: листовий, сортовий прокат та напівфабрикати.

У 2018 р. обсяги експорту металопродукції з України до ЄС по всім видам продукції зменшилися порівняно із 2015 р. (рис. 3). Основним імпортером української металопродукції є Італія. У 2018 р. цією країною було імпортовано 2092 тис. т напівфабрикатів та заготовок з металу, або 84% від загального обсягу цього типу металопродукції. Загальні обсяги імпорту українського металопрокату Італією за 2018 р. склали 2251,9 тис. т, або 49,5% від загальноєвропейського імпорту [11].

Рис. 3. Обсяги експорту металопродукції з України до ЄС за видами у 2015 р. та 2018 р., тис. т [11]

Польща також є одним із найбільших торгових партнерів України. У 2018 р. Польщею було імпортовано 559,5 тис. т української металопродукції, або 13,2% від загальних обсягів імпорту з України. Найбільшим попитом у цій країні користується український листовий прокат. Великобританія у 2018 р. імпортувала 308,7 тис. т української металопродукції, що складає 6,8% від загальних обсягів імпорту з України. При цьому, найбільшим попитом у країні користуються напівфабрикати та заготовки з металу [11].

Серед інших країн ЄС, які переважно імпортують листовий прокат з України, варто виділити Іспанію, яка у 2018 р. імпортувала 268,1 тис. т листового прокату (або 5,9%), Грецію – 229,6 тис. т (5,1%), Болгарію – 94,1 тис. т (4,3%), Чехію – 74 тис. т (1,6%), Португалію – 65,1 тис. т (1,45%), Словаччину – 62,2 тис. т (1,4%), Бельгію – 57,3 тис. т (1,3%), Естонію – 33,3 тис. т (0,7%) тощо.

У імпорті сортового прокату з України найбільш зацікавлені такі країни, як Нідерланди – обсяги закупки даного виду металопродукції у 2018 р. склали 65,5 тис. т (або 1,4%), Німеччина – 37,5 тис. т (0,8%).

Найбільші обсяги імпорту напівфабрикатів та заготовок з металу з України у 2018 р. спостерігалися в Угорщині – 159,5 тис. т (3,5%), листового та сортового прокату – в Румунії, де всього було імпортовано 142,8

тис. т даних видів металопродукції (3,1%). Загалом у 2018 р. Україна експортувала до країн ЄС 4546,2 тис. т металопродукції [11].

Таким чином, у структурі експорту металопродукції переважають напівфабрикати та заготовки з металу, найменше становить сортовий прокат.

У структурі імпорту металопродукції Україною з країн ЄС за видами найбільше складає листовий прокат – 75%, або 86,8 тис. т. (рис. 4). На другому місці сортовий прокат, загальний імпорт якого з країн ЄС складає 23%, або 26,9 тис. т. Найменше у 2018 р. було імпортовано з країн ЄС напівфабрикатів та заготовок з металу – всього лише 1%, або 1.4 тис. т.

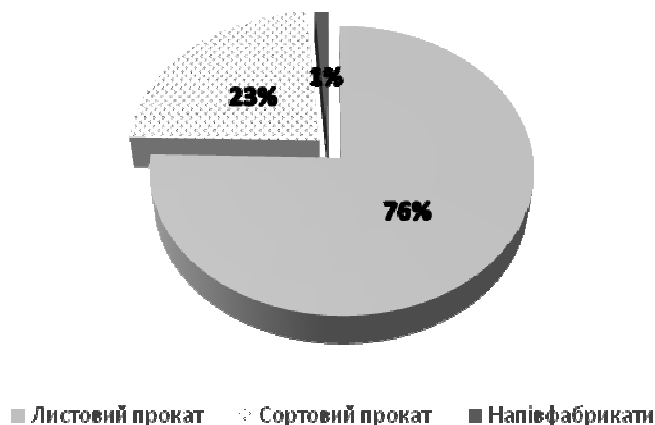

Рис. 4. Структура імпорту металопродукції в Україну з країн ЄС, 2018 р. [12]

Найбільше Україна купує металовиробів у Словаччини. У 2018 р. було імпортовано 44,1 тис. т словацьких металовиробів, що становить 40,2% від загального імпорту металопродукції з країн ЄС у 2018 р., найбільше серед яких було листового прокату. З Польщі було імпортовано 15,7 тис. т (14,3%) металопродукції, зокрема, сортовий та листовий прокат. Також, основними постачальниками металопродукції на український ринок серед країн ЄС у 2018 р. виступили: Болгарія, обсяги експорту якої склали 12 тис. т сортового прокату або 10,9%; Фінляндія – 10,2 тис. т листового прокату або 9,3%; Німеччина – 8,8 тис. т листового прокату або 8%; Італія – 4,8 тис. т листового прокату або 4,4%; Угорщина – 4,3 тис. т листового прокату або 3,9%; Румунія – 4,2 тис. т сортового прокату або 3,8%; Австрія – 3,2 тис. т листового прокату або 2,9%; Люксембург – 2,5 тис. т листового та сортового прокату або 2,3% [12].

Щодо перспектив розвитку зовнішньої торгівлі України металопродукцією з країнами ЄС, варто зауважити, що 31 травня 2018 р. міністр торгівлі США Уїлбур Росс оголосив про введення нових імпорتنних тарифів на сталь і алюміній з країн ЄС, Канади та Мексики – 25% і 10% відповідно. В Європі попередили, що у відповідь будуть введені додаткові мита на американські товари на ринку ЄС, у т.ч. і на металопродукцію. Це має негативні наслідки і для України, оскільки 18 липня 2018 р. Європейська комісія оголосила про тимчасові обмеження на імпорт сталі на територію блоку щоб уникнути надлишку сталі на ринку ЄС і не позбавити доходів власних виробників [13].

Вказані заходи були введені для постачальників сталі з Китаю, Індії, Росії, Південної Кореї та Туреччини, а також з України. Тимчасові захисні заходи щодо імпорту стосуються 23 категорій товарів зі сталі і були прийняті у вигляді тарифних квот. По кожній категорії мита в розмірі 25% будуть вводитися тільки після того, як імпорт з цієї категорії перевищить середній показник за останні три роки. Квоти для виробників розподіляються в порядку «живої» черги за фактами поставки продукції на територію ЄС [13].

В останні роки конкуренція на світовому ринку металопродукції посилювалась, в основному через розвиток металургії у Китаї. Після того як мита в США закрили американський ринок для європейських виробників, сталеливарна промисловість ЄС одразу виявилася на самій межі рентабельності і почала готуватися до звільнень і згорання виробництва. Зрозуміло, що найбільш очевидною мірою захисту в цій ситуації і стало введення захисних мит. Єврокомісар з питань торгівлі Сесілія Мальстрем в своєму коментарі заявила, що у ЄС не було вибору, оскільки ситуація, що склалася загрожувала серйозною шкодою європейським виробникам сталі та працівникам галузі [13].

За рішенням Європейської комісії, мита складають від 12,3% до 25,7% для імпорту з України. Це рішення є ще одним прикладом постійного прагнення Комісії створити рівні умови для металургійної промисловості ЄС. В даний час вживаються 52 заходи торговельних обмежень щодо сталі та заліза.

Розслідування щодо перегляду заходів було проведено на замовлення Європейської асоціації сталевих труб (ESTA), яке виявило значний демпінг як з боку Росії, так і з України (понад 30% для Росії та понад 20% для України), і якщо заходи будуть відмінені, цілком ймовірно, що значна кількість демпінгованого російського та українського експорту знову буде спрямована на ринок ЄС, що загрожує виробникам труб та прокату у країнах ЄС, особливо у Чехії, Франції, Німеччині та Італії. Таким чином, рішення допомагає зберегти робочі місця в секторі, в якому сьогодні працюють понад 13 тис. європейців за даними Європейської Комісії [14].

В ЄС проти нових обмежень виступила тільки Асоціація європейських автовиробників (АСЕА), яка спрогнозувала зростання цін на сталь. Європейський автопром споживає 94% усієї сталі в ЄС, і обмежувальні заходи можуть зашкодити його конкурентоспроможності [13].

Крім того, європейці вжили заходів, щоб уникнути так званого «подвійного захисту» європейської галузі інструментами торговельного протекціонізму. Тобто, подвійного оподаткування можна уникнути, при перевищенні ліміту і застосування 25%-ого захисного мита, комбіноване застосування антидемпінгового та захисного мита не повинне перевищувати найвищого значення одного з цих мит. До введення цих захисних мит до української продукції застосовувалися два антидемпінгових заходи: щодо безшовних труб (мито 12,3%, 25,7% і 13,8% в залежності від експортера) та гарячекатаного прокату (мито 60,5 євро за тону) [15].

Статистика показує, що експорт українського металопрокату в 2017 р. і без додаткових мит скоротився на 17,6%, або на 3,12 млн т. Всього у 2017 р., за даними «Укрметалургпрому», металургами країни було вироблено 18,44 млн т металопродукції (86% від аналогічного періоду 2016 р.), з яких експортовано 79,1%, або 14,59 млн т [13].

Частка напівфабрикатів в експорті у 2018 р. склала 43,1%, плоского прокату – 33,1%, сортового – 23,8% [13].

Крім втрати контролю над виробничими потужностями в ОРДЛО, в профільній асоціації металургів називають ще чотири причини падіння обсягів експорту металопродукції:

- проблеми на «Укрзалізниці»: брак вагонів і локомотивів, недостатня пропускна спроможність залізниці на Маріуполь і в одеських портах;
- коливання цін на металопродукцію та залізрудний концентрат через надлишок потужностей в глобальному масштабі;
- кадровий «голод» – відтік кваліфікованих фахівців в країни ЄС;
- захисні заходи США щодо сталевих продукції і ЄС щодо гарячекатаного рулону [13].

Через вищеперераховані проблеми гірничо-металургійна галузь в Україні почала занепадати. Для того, щоб відновити галузь треба зменшити витрати металургів і збільшити попит на їх продукцію, наприклад, скоротити портові збори і не підвищувати тарифи залізниці на вантажоперевезення. Причому бажано, щоб зібрані з перевізників кошти йшли на розвиток необхідної інфраструктури – днопоглиблення в портах або закупівлю залізничних вагонів. Чим швидше і дешевше буде шлях металопродукції до покупця, тим більш конкурентоздатною вона стане на світовому ринку [16].

Звичайно, потрібні капітальні інвестиції і в самі металургійні підприємства. Наприклад, після масштабної реконструкції доменного виробництва на «Запоріжсталі» планують наростити виробництво металопродукції на 15% до 4 млн т [16].

Варто зазначити, що обмежувальні заходи ЄС стримують експорт української металопродукції. Окрім того, одним з визначних факторів, котрі впливають не лише на торгівлю металопродукції з країнами ЄС, а і взагалі на виготовлення є те, що Україна втрачає свої позиції лідера з виробництва металопрокату.

Однією з великих перепон на шляху до європейського ринку металопродукції є антидемпінгові заходи та розслідування щодо імпорту українського металопрокату. Зокрема, 5 жовтня 2017 р. Європейською Комісією було винесено рішення припинити розслідування стосовно Сербії і ввести мита для інших виробників. Щодо України, то для такого виробника сталі, як «Метінвест», було запроваджено мито у розмірі 19,4%. Фіксована сума мита на продукцію «Метінвесту» становить 60,5 євро за тону [17].

Структурні зміни, що відбуваються на світовому ринку металопродукції, суттєво впливають на розвиток вітчизняного гірничо-металургійного комплексу. Цей вплив проявляється насамперед у підвищенні вимог до ефективності роботи вітчизняних виробників, а саме: підвищення якості продукції, зниження її собівартості, підвищення сервісного обслуговування тощо. Тобто тенденції, що спостерігаються у світовій торгівлі металопродукцією, вимагають від вітчизняних виробників переходу до якісно нового етапу розвитку, який має бути спрямований на забезпечення високої конкурентоспроможності як вітчизняних виробників гірничо-металургійної продукції, так й економіки країни в цілому.

Говорячи про попит та споживання металопродукції на ринку ЄС, варто відмітити, що ці потреби цілком можуть покриватися за рахунок імпорту, оскільки Зелена угода ЄС, яку запропонувала Європейська комісія у грудні 2019 р., підтримуватиме методи виробництва металопродукції із низьким рівнем викидів і спрямована на зниження викидів до нуля до 2050 р. [18].

Важливою подією є звернення EUROFER до президента Європейської комісії із закликом до проведення ряду заходів для підтримки металургійного сектору протягом кризи, що виникла через світову пандемію COVID-19. Європейська асоціація металургійних виробників запросила у влади негайно переглянути існуючі захисні заходи. У результаті, пропонується зменшити квоти на 75% протягом шести місяців, відповідно до ситуації на ринку [19].

На додаток до перегляду системи захисту та контролю над імпортом металопродукції, EUROFER закликає ЄС заохочувати регіональні та місцеві органи влади визнавати сталеливарство важливою галуззю, щоб продовжувати працювати під час кризи. Окрім того, з 2019 р. EUROFER вже двічі закликали Європейську Комісію до посилення квот на імпорт металопродукції, через квоти США, котрі поставили під загрозу скорочення 15 тис. робочих місць та зменшення обсягів виробництва металопродукції на 15 млн т. [20].

Також, у ЄС відбувається розвиток гірничо-добувної та сталеливарної галузі, збільшення обсягів виготовлення та споживання сталі. Це пов'язано із розширенням діяльності галузей, які активно

використовують металопродукцію. Зокрема, найбільшим споживачем металопродукції у ЄС є галузь будівництва. У цьому секторі третій рік поспіль відбувається зростання, хоча у 2021 р. прогнозується збільшення обсягів будівництва лише на 1% [21].

Іншим не менш важливим сектором застосування металопродукції є інфраструктура. Використання в країнах-членах ресурсів, виділених ЄС для великих інфраструктурних проектів продовжує набирати оберти: до третього кварталу 2019 р. в середньому було використано 45% на фінансування інфраструктури транспортних мережах та енергетики від загального обсягу виділених ресурсів [21].

Однак будівництво інфраструктурних проектів в ЄС, за прогнозами, сповільниться, головним чином через скорочення житлових та нежитлових інвестицій. Прогнозується, що загальний обсяг випуску будівельних конструкцій в ЄС збільшиться лише на 0,8% за підсумками 2021 р. [21].

Таким чином, серед позитивних факторів впливу на торгівлю металопродукцією між Україною та ЄС можна виділити наступні: зростання світових цін на металопродукцію, і, як наслідок, збільшення грошових надходжень від сталеливарної галузі; популяризація у ЄС електромобілів та збільшення їх виробництва, яке потребує значних обсягів металопродукції; зменшення експорту металовиробів Китаю на ринок ЄС у разі вирішення торговельного конфлікту між Китаєм та США та відновлення торгівлі металопродукцією між країнами; закінчення строку дії поточних мит з боку ЄС; подальший розвиток галузей-споживачів металопродукції у ЄС, таких як будівництво, машинобудування, інфраструктура тощо, що стимулюватиме споживання металопродукції і є можливістю для України збільшити поставки; модернізація виробництва та устаткування на сталеливарних підприємствах, що є безумовною перевагою як для торгівлі, так і для країни в цілому.

Серед негативних факторів варто виділити такі: падіння цін на нафту, через що відбулось зменшення попиту на труби, які використовуються у нафтопроводах, і, як наслідок, на них знизилася ціна; глобальне перевиробництво металопродукції, що може спричинити зменшення виробничої діяльності галузі; занепад української сталеливарної галузі, поступова втрата рейтингових місць у списках найбільших експортерів металопродукції, що у довгостроковій перспективі може призвести до повного знищення галузі в Україні; збільшення обсягів виробництва металопродукції та обсягів торгівлі нею у ЄС країнами-конкурентами, зокрема, Азії; обмеження або зупинка виробництва внаслідок світової пандемії коронавірусу; ризик введення нових мит з боку ЄС для України.

Висновки. Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що обсяги зовнішньої торгівлі металопродукцією України з ЄС по всім видам продукції зменшилися, що пов'язано із низкою як внутрішніх, так і зовнішніх факторів. Основними країнами-партнерами у імпорті металопродукції з України серед країн ЄС виступають Італія, Польща, Великобританія, які переважно закуповували напівфабрикати та заготовки з металу. Основними постачальниками металопродукції на український ринок серед країн ЄС виступають Словаччина та Польща, які переважно експортували листовий прокат.

На даний час, у світі склалася досить нестабільна ситуація і наразі дуже важко робити прогнози щодо торгівлі металопродукцією, особливо у світлі останніх подій, пов'язаних із пандемією коронавірусу, через який багато країн світу були вимушені зупинити виробництво та закрити кордони.

Аналізуючи прогнози на європейському ринку металопродукції, відзначаємо, що ситуація має стабілізуватися з 2021 р., а у 2023 р. закінчиться строк дії поточних квот та антидемпінгових мит на імпорту металопродукції у ЄС і, очікується, що Україна зможе відновити свої позиції одного з найбільших світових виробників металопродукції та збільшити ВВП за рахунок експорту сталі.

У будь-якому випадку, в Україні сталеливарна галузь є однією з найбільш стратегічно важливих, оскільки металопродукція займає почесне місце в зовнішній торгівлі країни.

Список літератури.

1. Амоша А. И., Вишне夫斯基 В. П. Неоиндустриализация и новая промышленная политика Украины. Экономика промышленности: науч. журн. / Нац. акад. наук України, Держ. установа "Ін-т екон. промисл. НАН України". Донецьк, 2012. № 1-2. С. 3-33.
2. Вишне夫斯基 В. П. Промислова політика: теоретичний аспект. Экономика України: науч. журн. / Нац. акад. наук України, Держ. установа "Ін-т екон. та прогноз. НАН України". Київ, 2012. № 2. С. 4-15.
3. Дикань В. Л., Кузуб А. В. Глобалізаційні процеси в економіці України. Вісник економіки транспорту і промисловості. Харків, 2017. №58. С. 9-18.
4. Зверяков М. И. Промышленная политика и механизм ее реализации. Экономика Украины: науч. журн. / Нац. акад. наук України, Держ. установа "Ін-т екон. та прогноз. Нац. акад. наук України". Київ, 2016. №6. С. 3-18.
5. Кіндзерський Ю. В. Промисловість України: стратегія і політика структурно-технологічної модернізації: монографія. Київ: НАН України, ДУ «Інститут екон. та прогноз. НАН України», 2013. 536 с.
6. Мазаракі А. А., Мельник Т. М. Регуляторна політика у сфері зовнішньої торгівлі: монографія, Київ: КНТЕУ, 2010. 470 с.
7. Скорнякова І. В. Експортний потенціал обробної промисловості України: управління процесом формування: монографія, Київ: Наук. світ, 2006. 175 с.

8. Якубовський М. М. Структурний вектор активізації промислового розвитку. Економіка України: наук. журн. / Нац. акад. наук України, Держ. установа "Ін-т екон. та прогноз. Нац. акад. наук України". Київ, 2013. № 12. С. 22-39.

9. Довідник з металопрокату. URL: http://mbb.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=category&id=2&Itemid=6 (дата звернення: 19.01.2021)

10. European Steel Association. European Steel in Figures 2019. EUROFER. URL: <http://www.eurofer.org/News%26Events/PublicationsLinksList/201907-SteelFigures.pdf> (дата звернення: 07.02.2021).

11. Експорт металопродукції з України до країн ЄС протягом 2012-2018 рр. ТОВ «Метал-Кур'єр» [Електронний ресурс]: ТОВ «Метал-Кур'єр», 2019 (CD-R).

12. Імпорт металопродукції в Україну з країн ЄС протягом 2012-2018 рр. ТОВ «Метал-Кур'єр» [Електронний ресурс]: ТОВ «Метал-Кур'єр», 2019 (CD-R).

13. Підгарячу руку. Як ЄС карає українських металургів через Трампа. URL: <https://www.dsnews.ua/economics/rikoshet-kak-torgovaya-voyna-mezhdu-ssha-i-es-udaritpoukrainskim-20072018220000> (дата звернення: 03.02.2021).

14. European Commission. Commission extends duties on imported steel pipes and tubes from Russia and Ukraine for another five years. URL: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1920> (дата звернення: 07.01.2021).

15. Деловая столица. Удар металлом. Как Украина может дойти до 40 гривен за доллар. URL: <https://www.dsnews.ua/economics/udar-metallom-pochemu-ukraina-riskuet-dokatitsya-do-40-grn-05072019220000> (дата звернення: 01.02.2021).

16. Деловая Столица. Под прессом США и ЕС. Как Украине вернуться в "стальную" десятку (Инфографика). URL: <https://www.dsnews.ua/economics/kak-ukraine-vernutsya-v-stalnuyu-desyatku-iz-chertovoy-dyuzhiny-01062018220000> (дата звернення: 03.02.2021).

17. European Commission. Commission implementing regulation of 5 October 2017 imposing a definitive anti-dumping duty on imports of certain hot-rolled flat products of iron, non-alloy or other alloy steel originating in Brazil, Iran, Russia and Ukraine and terminating the investigation on imports of certain hot-rolled flat products of iron, non-alloy or other alloy steel originating in Serbia. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R1795&from=EN> (дата звернення: 09.02.2021).

18. An official website of the European Union. A European Green Deal. URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en (дата звернення: 09.02.2021).

19. EUROMETAL. EUROFER requests safeguard quota revision amid COVID-19. URL: <http://eurometal.net/eurofer-requests-safeguard-quota-revision-amid-covid-19/> (дата звернення: 09.02.2021).

20. EUROFER. "Support EU steel and jobs – reinforce the safeguard", says EUROFER ahead of trade ministers' meeting. URL: <http://www.eurofer.org/News%26Events/Press%20releases/PRESS%20RELEASE%20%20Support%20EU%20steel%20and%20job.fhtml> (дата звернення: 09.02.2021).

21. EUROFER. Economic and steel market outlook 2020-2021. URL: <https://www.siderex.es/wp-content/uploads/2020/02/EUROFER-Economic-and-Steel-Market-Outlook-Quarter-1-2020-format.pdf> (дата звернення: 09.02.2021).

References.

1. Amosha, A. I. and Vishnevskij, V. P. (2012), "Neo-industrialization and the new industrial policy of Ukraine", *Ekonomika promyslovosti: nauk. Zhurn.*, vol. 1-2, pp. 3-33.

2. Vyshnevskiy, V. P. (2012), "Industrial policy: theoretical aspect", *Ekonomika Ukrainy: nauk. Zhurn.*, vol. 2, pp. 4-15.

3. Dykan, V. L. and Kuzub, A. V. (2017), "Globalization processes in the economy of Ukraine", *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, vol. 58, pp. 9-18.

4. Zverjakov, M. I. (2016), "Industrial policy and the mechanism of its implementation", *Ekonomika Ukrainy: nauk. zhurn.*, vol. 6, pp. 3-18.

5. Kindzerskyi, Yu. V. (2013), *Promyslovist Ukrainy: stratehiia i polityka strukturno-tehnolohichnoi modernizatsii: monohrafiia* [Industry of Ukraine: strategy and policy of structural and technological modernization: monograph], NAN Ukrainy, DU «Instytut ekon. ta prohnouzuv. NAN Ukrainy», Kyiv, Ukraine, P. 536.

6. Mazaraki, A. A. and Melnyk, T. M. (2010), *Rehuliatorna polityka u sferi zovnishnoi torhivli: monohrafiia* [Regulatory policy in the sphere of international trade: monograph], KNTEU, Kyiv, Ukraine, P. 470.

7. Skorniakova, I. V. (2006), *Ekspornyti potensial obrobnoi promyslovosti Ukrainy: upravlinnia protsesom formuvannia: monohrafiia* [Export potential of Ukraine's industrial industry: managing the process of forming: monograph], Nauk. svit, Kyiv, Ukraine, P. 175.

8. Yakubovskyi, M. M. (2013), "Structural vector of activization of industrial development", *Ekonomika Ukrainy: nauk. zhurn.*, vol. 12, pp. 22-39.

9. Handbook of metal, [Online], available at: http://mbb.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=category&id=2&Itemid=6 (Accessed 19 Jan 2021)

10. European Steel Association. European Steel in Figures 2019. EUROFER, [Online], available at: <http://www.eurofer.org/News%26Events/PublicationsLinksList/201907-SteelFigures.pdf> (Accessed 7 Feb 2021).
11. Export of metal products from Ukraine to EU countries during 2012-2018 Metal-Courier LLC [Electronic resource]: Metal-Courier LLC, 2019 (CD-R).
12. Imports of metal products to Ukraine from EU countries during 2012-2018 Metal-Courier LLC [Electronic resource]: Metal-Courier LLC, 2019 (CD-R).
13. Delovaja stolica, "Burning hand. How the EU punishes Ukrainian metallurgists because of Trump", [Online], available at: <https://www.dsnews.ua/economics/rikoshet-kak-torgovaya-voyna-mezhdu-ssha-i-es-udaritpoukrainskim-20072018220000> (Accessed 3 Feb 2021).
14. European Commission. Commission extends duties on imported steel pipes and tubes from Russia and Ukraine for another five years. [Online], available at: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1920> (Accessed 7 Jan 2021).
15. Delovaja stolica, "Metal blow. How Ukraine can reach 40 hryvnia per dollar", [Online], available at: <https://www.dsnews.ua/economics/udar-metallom-pochemu-ukraina-riskuet-dokatitsya-do-40-grn-05072019220000> (Accessed 1 Feb 2021).
16. Delovaja Stolica, "Under US and EU pressure. How can Ukraine get back into the top ten of steel (Infographics)", [Online], available at: <https://www.dsnews.ua/economics/kak-ukraine-vernutsya-v-stalnuyu-desyatku-iz-chertovoy-dyuzhiny-01062018220000> (Accessed 3 Feb 2021).
17. European Commission. Commission implementing regulation of 5 October 2017 imposing a definitive anti-dumping duty on imports of certain hot-rolled flat products of iron, non-alloy or other alloy steel originating in Brazil, Iran, Russia and Ukraine and terminating the investigation on imports of certain hot-rolled flat products of iron, non-alloy or other alloy steel originating in Serbia. [Online], available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R1795&from=EN> (Accessed 9 Feb 2021).
18. An official website of the European Union. A European Green Deal. [Online], available at: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en (Accessed 9 Feb 2021).
19. EUROMETAL. EUROFER requests safeguard quota revision amid COVID-19. [Online], available at: <http://eurometal.net/eurofer-requests-safeguard-quota-revision-amid-covid-19/> (Accessed 9 Feb 2021).
20. EUROFER. "Support EU steel and jobs – reinforce the safeguard", says EUROFER ahead of trade ministers meeting. [Online], available at: <http://www.eurofer.org/News%26Events/Press%20releases/PRESS%20RELEASE%20%20Support%20EU%20steel%20and%20job.fhtml> (Accessed 9 Feb 2021).
21. EUROFER. Economic and steel market outlook 2020-2021. [Online], available at: <https://www.siderex.es/wp-content/uploads/2020/02/EUROFER-Economic-and-Steel-Market-Outlook-Quarter-1-2020-format.pdf> (Accessed 9 Feb 2021).

Стаття надійшла до редакції 11.02.2021 р.